

Danimarka Yönetim Sistemi

Dr. M. Cem TOKER

Birinci Bölüm Tarihsel Süreçte Yönetim Yapısının Gelişimi

Avrupa'nın kuzeyinde yer alan Danimarka bir Krallık olup, Jutland yarımadası ile 52 büyük, 401 küçük adadan oluşmaktadır. “Anayasal Monarşi” olarak da nitelenen Danimarka, 1945 yılındaki Alman işgali sonrası 1948’de Faroe Adaları’nın, 1979 yılında da Grönland’ın bağımsızlığını tanıdı.

1949 yılında NATO’nun, 1952’de de Kuzey Birliği’nin kurucu üyesi olmuştur. 1973 yılında yapılan referandum ile de o zamanki adı Avrupa Topluluğu, bugünkü adıyla Avrupa Birliği’ne girdi.

1947 yılında Kral IX. Frederik tahta çıktıktan sonra, 1953’de Danimarka Anayasası radikal bir biçimde değişikliğe uğradı. Bunlardan bazıları; Kraliyet tahtına bayanların da geçebilme imkanı ve ikili Parlamento yapısının sona ermesidir. Yine nispî temsili seçim sisteminin bu değişikliklerle yürürlüğe girmesiyle tek bir partinin Parlamentoda çoğunluğa sahip olması da zorlaşıyordu. Bu durum da ülkedeki koalisyon hükümetleri dönemini başlatıyordu.

Göçmenlerin ülkedeki durumu, sosyal politikaların uygulanması ve uluslararası ilişkiler uzun yıllar Danimarka politikasının ana konularını oluşturmuştur. Danimarka Dünyada “Devlet Sosyal Refah Programı”nı öngören ve uygulayan ilk ülkelerden birisi olmuştur.

Eylül 2000’de hükümet Euro’ya geçiş ve tek para birimi ile ilgili referandum ilan etti ve yapılan referandumda; %53,1 bir çoğunlukla Euro’ya geçiş reddedildi.

İkinci Bölüm

Anayasal Yapı

I. DEVLETİN KURULUŞU, NİTELİKLERİ VE TOPRAK BİRİMLERİ

Danimarka Anayasası (*Grundlov*) 5 Haziran 1953 yılında eski anayasa değiştirilerek yürürlüğe girmiştir. Anayasada ifadesini bulan devletin idare şekli ile ilgili temel başlıklar aşağıda belirtilmiştir;

Danimarka Devletinin şekli “Sınırlı” ya da “Anayasal” Monarşi olarak ifade edilmektedir. Yasama yetkisi Kraliyet ve Parlamento (*Folketing*) tarafından kullanılmaktadır. Yürütme gücü ise Kraliyet tarafından kullanılırken, yargı erki mahkemelere aittir.

II. ANAYASAL ORGANLAR

1.Kral ya da Kraliçe:

Kral ya da Kraliçe anayasaya göre yanlış yapmaz. Kral ya da Kraliçe kendisine ait olan yürütme yetkisini atadığı bakanlar eliyle kullanmaktadır. Bu şekilde atanan Bakanlar Kurulu devletin yönetiminden sorumludur. Anayasaya göre hükümet parlamentoya karşı da sorumlu olup güvensizlik oyu aldığıda düşmüş olur.

Kral ya da Kraliçe genelde dış ilişkilerden sorumludur. Ancak ne tek başına Parlamento ne de tek başına Kral ya da Kraliçe, dış ilişkilerde Danimarka ile ilgili önemli konularda karar alarak uygulama yetkisine sahiptir. Dış ilişkiler; Kral ya da Kraliçe ve Parlamento tarafından ortaklaşa denge içinde yürütülmektedir.

Ülkeye yapılan bir ani silahlı saldırı hali dışında Kral ya da Kraliçe, Parlamentonun onayı olmaksızın dış ülkelere askeri kuvvet gönderme kararı alamaz.

2.Yasama (Parlamento: *Folketing*):

Danimarka Parlamentosu en fazla 179 üyeden oluşur. Bu üyelerin ikisi Faroe Adalarından , ikisi ise Grönland’dan seçilmektedir. 18 yaşını dolduran ve Danimarka’da daimi ikâmetgahı olan Danimarka vatandaşları seçme ve seçilme hakkına sahiptirler. Parlamento üyeleri dört yıllığına seçilirler. Seçimler; geniş seçim çevresinde gizli ve genel oy esasına göre nispi temsil sistemine göre yapılmaktadır.

Parlamentodan geçen yasalar, Parlamentonun üçte birinin istemesiyle 3 gün içinde Referanduma götürülebilmektedir. Referanduma iştirak edenlerin sayısı, toplam seçmen sayısının % 30’undan az olmamak şartıyla, yarından fazla oyla reddedilirse geçersiz olur.

3.Yürütme:

Danimarka'da Hükümet, Kral ya da Kraliçe tarafından atanan Başbakan ve Bakanlar Kurulundan oluşmaktadır. Danimarka'da bulunan bakanlıklar şunlardır;

Başbakanlık, İçişleri ve Sağlık Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Dini İlişkiler Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Ekonomi ve İş İlişkileri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Vergilendirme Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bilim, Teknoloji ve Yenilikler Bakanlığı, Gıda ,Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı, Göç ve Uyum İlişkileri Bakanlığı, Sosyal İlişkiler Bakanlığı ve Gençler ve Eşitlik Bakanlığı.

Üçüncü Bölüm

Genel Yönetim Yapılanması

I. GENEL YAPI

Danimarka'da kamu yönetimi devletin merkez idaresi ve yerel yönetimlerden oluşur.

II. MERKEZİ YÖNETİM

1. Bakanlıklar:

Devletin merkez yönetimi ise merkezi idare ile merkezin taşra ya da yerel teşkilatından oluşmaktadır.

Merkezi idare, temelde Bakanlıkların merkez teşkilatlarından oluşmaktadır. Bakanlık teşkilatları ise daire ve genel müdürlüklerden oluşmaktadır. Bakanlar bakanlığın politik yöneticileri olup, bakanlıklara bağlı birimler ise kamu görevlileri tarafından yönetilmektedir.

Bakanlık birimleri bakana karşı sorumlu olup genel olarak görevleri; Parlamento'ya yasa hazırlamak, oradan gelen soruları cevaplamak ve Parlamento ve diğer yerlerden gelen başvuruları sonuçlandırmaktır.

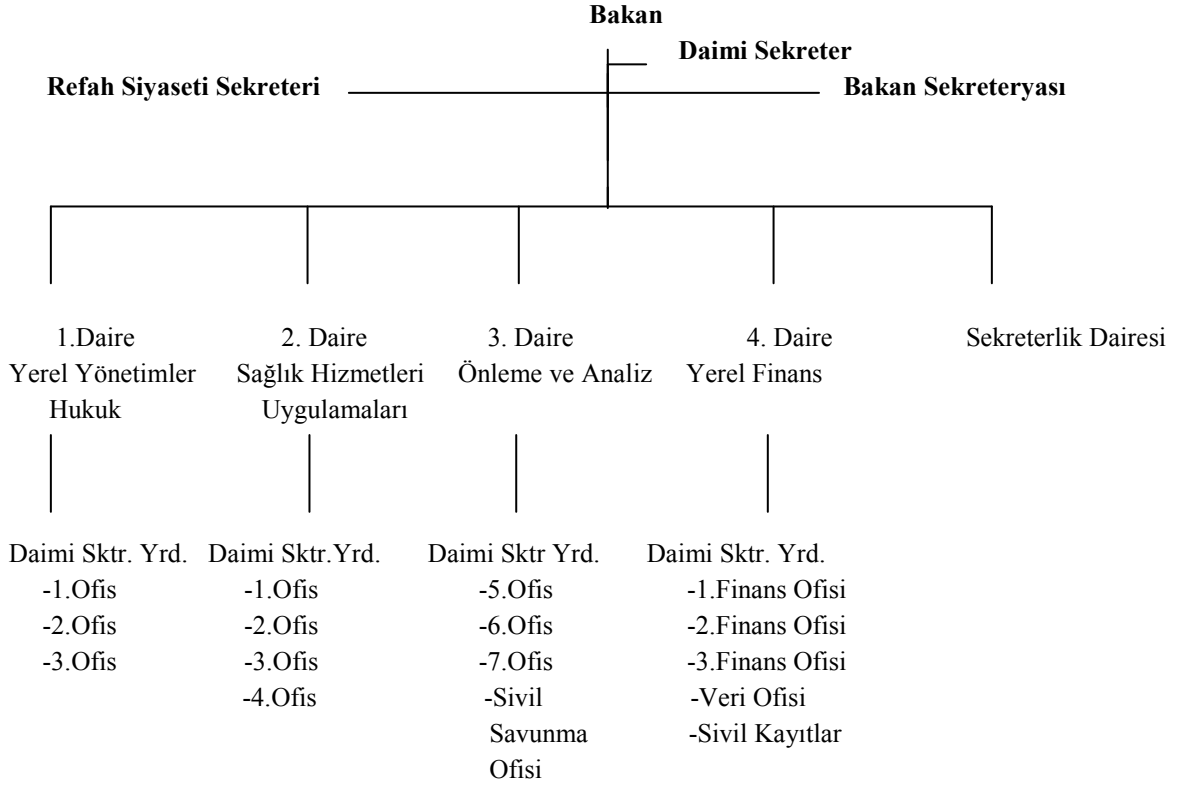
Bakanlıkların bakandan sonra gelen en yüksek birimi genelde Bakanlık Dairesi adını alır. Daha alt seviyede ise bakanlık daire ve müdürlükleri bulunur. Bu birimler genelde Bakanlık Dairesini destekleme işlevini görürler de bazen bazı bakanlıklarda bağımsız bir işleyiş de gösterebilmektedirler.

2. İçişleri ve Sağlık Bakanlığı:

Danimarka'da konumuz açısından ilginç bir durum İçişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığının aynı bakanlık altında birleştirilmiş olmasıdır. Bu bakanlık, örgütlenme olarak da çoğu ülkede birbirinden ayrı olan bu iki bakanlığın işlevlerini görecektir.

Danimarka İçişleri ve Sağlık Bakanlığının teşkilat şeması aşağıdadır.

Danimarka İçişleri ve Sağlık Bakanlığı Teşkilat Şeması

3. Merkezi İhtisas Organları ve Diğer Kurumlar:

Danimarka'da merkezi idareyi oluşturan bakanlıklarda bir değişik husus; daire ve genel müdürlüklerin yanında baskı gruplarının üye oldukları pek çok ihtisas sahibi organın olmasıdır. Bu organlar genelde Meclis ya da Komite adını alırlar ve kararları daha çok danışma niteliğinde olmaktadır. Ancak bunlardan bazıları şikayetleri karara bağlayabilmekte, bazıları ise bazı mali kaynakları dağıtabilmektedir. Bu nedenle bunların bazıları yarı yargısal veya başvuru organları olarak da nitelendirilmektedir. Söz konusu Meclis ya da Komitelere sadece merkez örgütlenmesinde değil, merkezin taşra teşkilatında ve yerel yönetimlerde de rastlamaktayız.

Bütün bunların yanında Danimarka'da bir de oldukça fazla sayıda özel sektör sınırında hareket eden kurumlar bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak; sosyal sektörlerde ve eğitimde faaliyet gösteren kuruluşlar, özel anaokulları ve okullar, meslek kolejleri, birden fazla yerel yönetimin veya devletin işlettiği şirketlere ait "yakarak yok etme" fabrikaları gösterilebilir.

III. MERKEZİ İDARENİN TAŞRA YAPILANMASI

1. Merkezi İdarenin Taşra Yönetim Yapılanması:

Danimarka'da merkezin taşra örgütlenmesi, hem bölgesel hem de yerel seviyede kendisini göstermektedir. Bu şekilde oluşan yapılanmada Danimarka'da 14 il (*County*) yönetimi mevcuttur. Her İl coğrafi olarak tanımlanmış bir bölgeden oluşmaktadır.

Kopenhag'ta ise Kopenhag Devlet İl Yönetimi bulunmakta olup, bu yönetim sınırları içinde hem Kopenhag bölgesini hem de Frederiksberg Belediyesini barındırmaktadır. Kopenhag şehri, kendi İl Ofisine (*Kobenhavns Overpraesidium*) de sahiptir.

İllerde devlet tarafından atanan Vali (*Prefect*) görev yapmaktadır. Valilik ofisleri genelde temel olarak aile hukuku konuları olan boşanma ve ayrılıklar vb. gibi konularla uğraşmaktadır.

Her ilde bir de meclis bulunmaktadır. Bu meclisin temel işlevi belediyeleri gözetim altında bulundurmaktır.

Merkezin taşra teşkilatı birimi olan her ilde sosyal güvenlik kurumları mevcut olup, bu kurumlar sosyal konularda yerel otoritelerin başvurularını karara bağlar.

Kopenhag İl İdaresi ve Frederiksberg Belediyesi dışındaki illerde valinin ofisi, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Meclise de sekreteryaya görevi yapar.

Vali, hem İl Meclisine hem de İl Sosyal Güvenlik Kurumuna başkanlık eder.

Bütün bunlara ilaveten bazı yerlerde valiler, yerel yönetimlerin askerlik işleriyle de (kişilerin askerliğe elverişli olup olmadığına karar verme) ilgilenirler. Polis, yerel gümrükler, iş ve işçi bulma taşra teşkilatının önemli işlevleri arasında yer almaktadır.

Merkezi yönetimin taşra teşkilatı ayrıca, hapishane, postane, fabrika denetim otoriteleri gibi hizmetlerin taşra birimlerinden ve yalnızca belli yerlerde sunulan merkezi hizmetler olan üniversiteler, il arşivleri ve cankurtaran gemileri gibi hizmetleri sunan birimlerden oluşmaktadır.

IV. YEREL YÖNETİMLER

1.Genel Yapı:

Danimarka yerel yönetimleri, Anayasanın 82. Maddesinden kaynaklanırlar. 82. Maddeye göre; Belediyeler, kendi işlerini ve ilişkilerini devletin belirlemiş olduğu statü çerçevesinde bağımsız olarak yerine getirirler.

Bu madde temel olarak; yerel otoritelere Parlamentonun uygun gördüğü bazı görev ve yetkilerin verildiğini ve bunun yanında devletin yerel yönetimler üzerinde gözetim yetkisinin olduğunu ifade etmektedir.

Yerel otoritelerle ilgili temel mevzuat 31.05.1968 tarihli Yerel Yönetimler Yasasıdır. Bu yasa; yerel otoritelerin yönetim organlarını, mali ve ekonomik esasları ve onlar üzerindeki devletin gözetiminin esaslarını düzenlemektedir. Yine bu yasayla, yerel otoritelerin idari örgütlerini düzenleme esasları da belirlenmekte ve bu konuda bu otoritelere oldukça geniş bir inisiyatif sağlanmaktadır.

Danimarka'da yerel yönetim idaresinin genel kamu yönetimi içindeki payı 1970 yılından itibaren giderek artmaktadır. Yerel yönetimler ise merkezi idareden daha fazla politik etki ortamına açık bir alandır. Örneğin Danimarka'da 20 civarında bakan varken yerel organlardaki politikacı sayısı 5000 civarındadır.

Yine aynı şekilde yerel yönetimlerin yetki alanı kamu yönetimi içinde oldukça geniştir. Danimarka'da merkezi idarenin yetki alanı belli özel alanlarda konu bazında belirlenmiş iken yerel yönetimleri yetki alanı coğrafi olarak belirlenmiştir.

Yerel yönetimler 14 İl Meclisi (*Amtskommuner*) ile 275 Şehir ve İlçe Meclisi'nden (*Primaerkommuner*) oluşur ki bunlara Kopenhag ve Frederiksberg Büyükşehir Yönetimleri de dahildir.

İllerin yüzölçümleri ve nüfusları aşağıdaki gibidir;

İl	Yüzölçümü* (Km ²)	Nüfus**
København	526	607.344
Frederiksborg	1.347	353.674
Roskilde	891	225.520
Vestsjællands	2.984	289.852
Storstrøms	3.398	257.495
Bornholms	588	45.076
Fyns	3.486	470.528
Sønderjyllands	3.938	252.929
Ribe	3.131	223.097
Vejle	2.997	339.818
Ringkøbing	4.853	271.730
Århus	4.561	625.224
Viborg	4.122	232.254
Nordjyllands	6.173	490.836
Ortalama	3.071	334.670
TOPLAM	43.093	5.250.917

(*) 1994 , (**)1996

Belediyelerin yüzölçümleri ve nüfusları da aşağıda verilmektedir:

	Yüzölçümü* (Km²)	Nüfus**
En büyük	564	476.751
En küçük	9	2.381
Ortalama	157	19.094

(*) 1994 (**) 1996

¹ Thisted, ² Frederiksberg, ³ Kopenhag, ⁴ Læsø

Nüfuslarına göre belediyelerin grupları ise aşağıdaki şemada gösterilmiştir:

Nüfus Grubu	Belediye Sayısı	%
1.000'den az	0	0
1.000 - 5.000	18	7
5.000 - 10.000	118	43
10.000 - 50.000	123	45
50.000 - 100.000	12	4
100.000 - 500.000	4	1
500.000'den fazla	0	0

İl ve belediyelerin karşılaştırmalı sayılarının tarihsel gelişimi(*) de aşağıda verilmektedir;

	1950	1996
İller	25	14
Belediyeler**	1387	275

(*)1970 yılında Mahalli idarelerin yapısında radikal bir değişiklik yapıldı.

(**) Kopenhag ve Frederiksberg belediyeleri dahil

Mahalli idare sınırlarını belirlemede nihai yetki Parlamentonundur. İl ve belediye yapılarının değiştirilmesiyle ilgili kurallar 1974 tarihli, 311 sayılı Yasa ve 1972 tarihli, 194 sayılı Yasayla (*Lov om fremgangsmaden ved andring af landets inddeling i kommunero amtskommuner*) düzenlemiştir.

Mevzuat uyarınca, İçişleri Bakanı, talep halinde küçük değişikliklere veya yine talep halinde eğer Mahalli Taksim Kurulu (bakanlık temsilcileri ve mahalli idare kurumlarından oluşur) tarafından tavsiye edilmiş ve Parlamento Mahalli İdareler Daimi Komitesi tarafından kabul edilmişse; belediyelerin birleştirilmesine karar verebilir. Mahalli Taksim Kurulu, bir istişari mahalli referandum yapılması konusunda da karar alabilir.

2.İl Meclisleri ve Yerel Meclisler:

Her yerel yönetimdeki en üst idari organ Meclistir. Mecliste her politik grubun gücü oranında yönetime etki etmesi söz konusu olur. Yerel Yönetimler Yasasına göre her türlü yerel ilişki, yerel meclisler tarafından düzenlenir. Yerel meclisler yerel otoritenin organizasyon yapısını da belirler. İllerde İl Meclisi, yerel yönetimlerde Yerel Meclis bu işlevi görmektedir.

Yerel Yönetimler Seçim Yasasına göre yerel meclis için seçimler dört yılda bir yapılır. İl meclisleri ile yerel meclislerin üye sayısı tam bir sayı olarak belirlenmemiştir. Yerel meclis üye sayısı, 9'dan az, 31'den fazla olamaz.

Kopenhag yerel meclisinin adı "Vatandaşların Temsili: *Borgerrepraesentationen*" anlamına gelmekte olup, meclis üye sayısı Kopenhag'a ait bir yönetmelikle 55 olarak belirlenmiştir.

Her yerel meclis kendi üyeleri arasından bir Başkan seçer. Bu başkan “Belediye Başkanı” adını alır. Yerel meclislerin gündemini belirleme ve meclislere başkanlık etme görevi bu şekilde seçilen Belediye Başkanına aittir. Başkan aynı zamanda belediyenin idari örgütlenmesinin de başı olup bu mekanizmayı işletmekle de görevlidir.

Yerel Yönetimler Yasasına göre Danimarka’da Belediye Başkanı, yerel meclis adına üzerinde bir kuşku olmayan konularda veya acil durumlarda karar verebilme yetkisine de sahiptir. Ancak, bu konuların idari mekanizma ile istişare etmesine gerek olmayan veya da herhangi bir yerel komitede karar alınmasını gerektirmeyen türden olması gerekmektedir.

Belediye Başkanının bu tür idari yetkileri olmakla beraber, yerel personeli; görev alanlarında yönlendirebilmesi ve kararlarını etkileyebilmesi mümkün değildir.

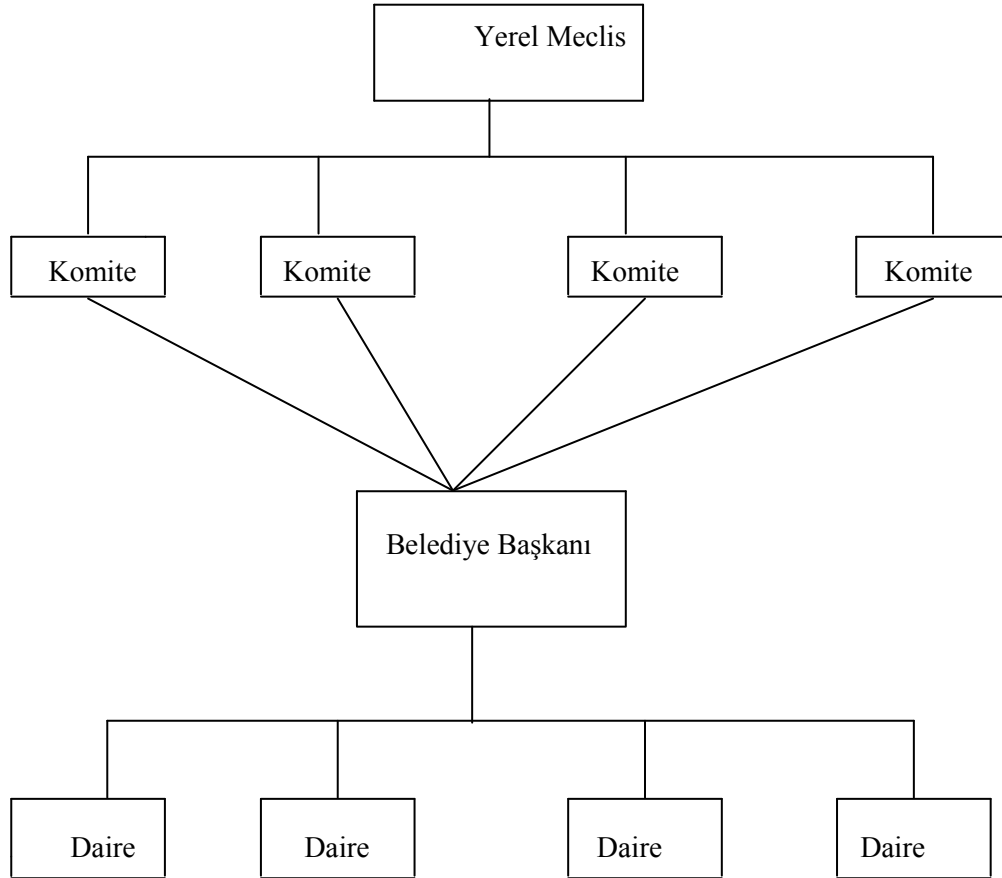
Yerel meclisin her üyesi her toplantıda en az bir kez söz hakkına sahiptir. Meclisin üçte biri meclisi olağanüstü toplantıya çağırabilir Meclis üyeleri genelde konuları yerel yönetim personeli ile istişare ederek gündemde tutarlar.

3. İdari Örgütlenme-Komiteler:

Yerel Yönetimler Yasasına göre, yerel yönetimlerin örgütlenmesi Komite esasına dayanır. Yerel idari sistemde Belediye Başkanı en üst yönetici iken, yönetim doğrudan komiteler tarafından yerine getirilmektedir.

Bu nedenle her meclis seçimi sonrası ilk olarak Mali Komite ve en azından bir daimi komite oluşturulmak zorundadır. Bu şekilde oluşturulan mali komiteye belediye başkanı başkanlık ederken, diğer daimi komite başkanını kendi çoğunluğu ile seçer.

Komite yönetimlerinin organizasyonu aşağıdaki şekilde gibidir;

Mali Komite; yerel otoritenin finansmanına idarenin planlama ve koordinasyonundan sorumludur. Bunun yanında mali ve idari konular mecliste görüşülmeden önce bu komitede karara bağlanır. İllerin ve belediyelerin mali komitelerinin en önemli fonksiyonu bütçe teklifi ve birimlerin bütçedeki paylarını belirlemektir.

Komitelerin faaliyet konuları oldukça farklı alanlara yayılmıştır. İller ve belediyeler genelde sosyal, teknik, çevre, eğitim ve kültür komitelerine sahiptirler.

İl ve belediye yerel yönetimlerinde bu tür daimi komitelerin yanında özel görevleri olan hazırlık ve danışma niteliğinde olan komiteler de kurulabilmektedir. Bu özel komitelerin farklılığı üyelerinin meclis üyesi olma zorunluluğunun bulunmamasıdır.

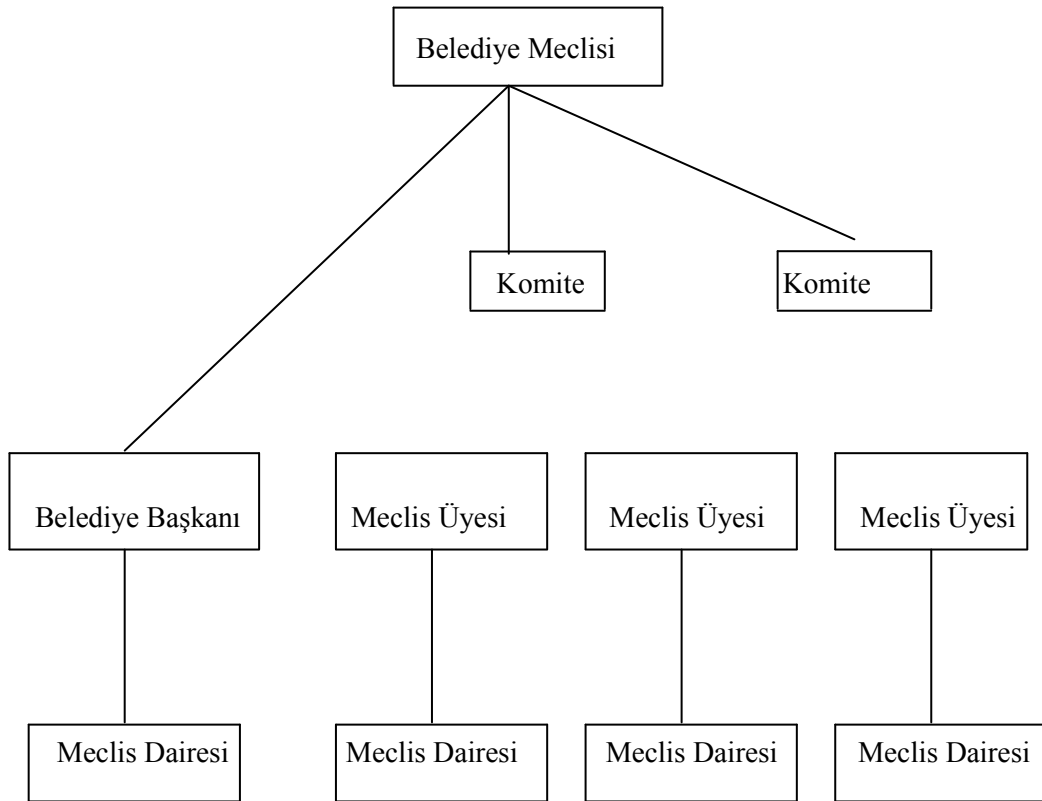
4.Yerel Otoritelerde Diğer İdari Sistemler:

Yerel Yönetimler Yasası, yukarıda anlatılan komite sistemi dışında başka örgütlenme modellerine de imkan sağlamaktadır. Bu imkandan yararlanarak Kopenhag, Frederiksberg, Odense, Aalborg ve Aarhus yerel yönetimleri yargı yetkileri de olan meclis (*Magistracy*) oluşturmayı tercih edebilirler. Meclis, yerel meclis tarafından seçilir ve belediye başkanı ile nisbi temsil esasına göre seçilen meclis üyelerinden (*alderman*) oluşur.

Meclis diğer belediyelerdeki komitelerin gördüğü işlevi görür. Diğer yerel otoritelerdeki mali komitelerin işlevini ise bu tür örgütlenmede Meclis ile birlikte belediye başkanının ofisi yerine getirir.

Bu tür örgütlenmede idare dairelere ayrılır ve bunların bir kısmı Belediye Başkanına bağlanırken bir kısmı da meclis üyelerine bağlanır.

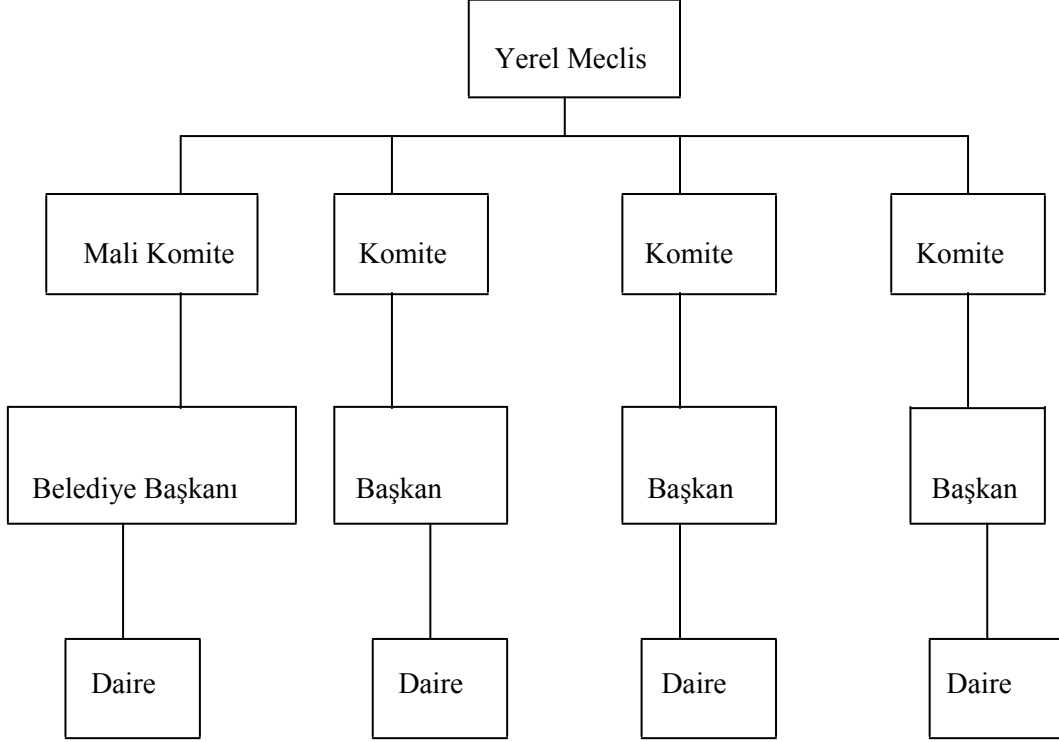
Bu sisteminin yönetim yapılanması aşağıdaki gibidir;

Yerel Yönetimler Yasası, belediyelere temel sistemi uygulama imkanı da vermektedir. Bu sistemde Mali Komite ve diğer daimi komiteler ani karar almak üzere sorumludurlar. Fakat komite yönetim biçiminden farkı; daimi komitelerin başkanının mali komitenin artık üyesi olmamasıdır. Bir diğer fark ise, başkanlarının yerel meclis üyeleri tarafından yerel meclisin görev süresi kadar süre için seçilmiş olmalarıdır.

Şu anda Esbjerg Belediyesi bu sistemi uygulamaktadır.

Kopenhag, Frederiksberg, Odense, Aalborg ve Aarhus belediyeleri komite sistemini ayrılmış idari birimlerle birlikte uygulama seçeneğine sahiptirler. Bu sistem aşağıdaki gibi gösterilebilir;

Bu, daimi komitenin başkanının, belediyelerin günlük yönetim işlerinden sorumlu olması anlamına gelmektedir. Bu sayılan 5 belediye, ana sistem için de aynı seçeneği uygulama imkanına sahiptir.

Yerel yönetimler yasası aynı zamanda, yerel meclislere komiteler olmaksızın bir idari örgütlenme oluşturma imkanı da sunmaktadır. Son olarak İçişleri ve Sağlık Bakanının uygun görmesi üzerine yerel otoriteler bunların dışında bir idari örgütlenme de uygulayabilirler.

5.Yerel Otoritelerde Komisyonlar, Kurullar:

İl ve belediyeler, her biri farklı yetkilere sahip komisyon ve kurullar oluştururlar. Mevzuata göre belli yerlerde bu komisyon ve kurulların sayıları belirlenmiştir.

Hazırlık Yasasına göre, her yerel birim acil yardım kurtarma hizmeti için Acil Durum Komisyonu kurmak zorundadır. Bu komisyon, belediye başkanı, yerel meclisten seçilen üyeler ve acil durum yönetiminin idari başkanından oluşur.

Yine yerel yönetimlerde, Gençlik ve Yetişkinler Eğitimi Komisyonu, Çocuklar ve Gençler Komisyonu, Vergi Başvuru Kurulu, Okul Kurulları, Veliler Kurulu, Yaşlılar Meclisi gibi komisyon ve kurullar çeşitli mevzuat hükümlerine göre oluşturulmaktadır. Bu komisyon ve kurullar, oluşum biçimi itibarıyla farklılıklar göstermekte olup, bundaki temel amaç ulaşılmak istenen amaca en uygun yapılanmanın sağlanmasıdır.

1 Ocak 1999'da yapılan düzenlemeden beri, 18 yaşından büyük 50'den fazla kişinin yazılı başvurusu olduğu takdirde entegre bir meclis oluşturabilmektedir.

Her il yönetiminde, sosyal hizmetlerden faydalananlar için il meclisine tavsiyelerde bulunan ve bu hizmetleri tüm il ve ilin sorumluluk alanına yaymayı amaçlayan "Sosyal Hizmet Kullananlar Meclisi" kurulur.

Yine illerde, il yönetimine genel olarak tavsiyelerde bulunmak üzere ve Doğanın Korunması Hakkında Yasa uyarınca "Yeşil Meclis" kurulmaktadır. Ayrıca illerde orta öğrenim üstü okullarda sınavlara hazırlık için bir kurul oluşturulur.

Belirtilen kurul ve komisyonların dışında il ve belediyelerde herhangi bir statüye dayanmayan başka çeşitli kurul ve komisyonlar da bulunmaktadır. Tüketici Kurulları, Yaşlı Merkezleri, Kreşler, Kütüphane Meclisleri ve Ticaret Meclisleri bunlar arasında en yaygın olanlarıdır.

6. İl ve Belediyelerin İdari Yapılanması:

Her belediye yerel meclis ve kurullara hizmet eden bir idari yapıya sahiptir. Normal olarak idari yapı; teknik, sosyal, sağlık, mali, eğitim, kültür ve vergi daireleri gibi dairelerden oluşmaktadır.

İllerde ise, tipik olarak merkezi idare örgütlenmesinin bir minyatürü bulunmaktadır. Hastaneler ve sağlık hizmetleri, sosyal refah, eğitim ve kültür ile teknik idare daireleri de illerdeki idari örgütlenmeyi şekillendirmektedir.

Yerel Yönetimler Yasasına göre yerel meclislerin yerel idari örgütlemeyi belirlemesi konusunda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

7. Yerel Yönetimler Arasında Birlik ve Diğer İşbirliği Türleri:

Danimarka'da yerel otoriteler arasında aşağıdaki şekillerde birlik ve işbirliği olanakları bulunmaktadır;

Ortak Çıkarların Bulunduğu Görevlerin Yerine Getirilmesi İçin Yapılan İşbirliği: Yerel Yönetimler Yasası, il yerel yönetimleri ile belediyelere işbirliği ve anlaşma yoluyla birbirlerinin herhangi bir alandaki yetkilerinin bu platforma taşınması imkanını da sağlamaktadır. Bu tür oluşumların yönetimini Otoriteler Arası Şirket adı verilen organ yerine getirmektedir.

Mahalli İdareler Yasasına göre; yerel yönetimler arasında bir yerel yönetim görevinin yerine getirilmesine yönelik ortak faaliyet anlaşmaları, eğer katılan yerel yönetimlerin yerine görev yapacak bir özel kuruluş kuruyorsa, bu kuruluş vesayet makamı tarafından onaylanmak zorundadır. Yıllık harcamaları arttıracak kararların sorumluluğu ortak kuruluşa aittir ve katılımcı yerel yönetimler bu meyanda, alacakları kararlar açısından sınırlanmıştır. Ortak yerel yönetim konsorsiyumları, bağımsız olsalar dahi, kamu idareleridir. Bu husus, ortaklık anlamında özel şirketler kurulduğu zaman bile geçerlidir.

Belediyeler arası faaliyetler ve kuruluşlar çok yaygındır. Özerk kuruluşlar, ortaklıklar, limited şirketler ve diğer özel hukuk kurumları gibi çeşitli teşkilatlanma biçimleri vardır. Prensip olarak, belediyeler arası faaliyetler gönüllülük esasına göre yürütülür. Fakat; toplu ulaşım, atık toplama ve arıtımı gibi bazı hallerde, belli amaçların gerçekleştirilmesi için işbirliği mecburi olabilir.

En çok bilinen işbirliği alanları ekonomik hizmetler “doğal gaz, elektrik gibi”, atık toplama ve arıtımı, yiyecek hijyen laboratuvarları ve toplu ulaşım. En büyük ve ülke genelindeki belediyeler arası faaliyetler belediye ve il birliklerince (Yerel ve Bölgesel İdareler EDP-Teşkilatı “*Kommune data I/S*”), Atık Petrol ve Kimyasal Atıkların İdaresi ve İşlenmesi Teşkilatı (*Kommunekemi A/S*), vb. yürütülür.

Bunlar özel şirket ya da ortaklık olsa da bir kamu yönetimi birimi sayılmaktadır.

Ülke veya Bölge Seviyesinde Yerel Yönetim Birlikleri: Yerel Yönetimler Milli Birliği ve İl Meclisleri Milli Birliği yerel yönetimlerin (Kopenhag ve Frederiksberg hariç) tümünü bir araya getirir. İl ve belediye niteliklerinin ikisine de sahip olan bu iki yapıyı tek bir yapıda birleştiren Kopenhag ve Frederiksberg bu birliklere üye değildir. Bu birlikler özel hukuka göre kurulmuştur. Yerel yönetim sisteminin bir parçası değildir ve faaliyetleri herhangi bir mevzuata tabi değildir. Bu birlikler, merkezi idare ve yerel personel sendikalarıyla, yerel yönetimler adına müzakereler yapar, yerel yönetimleri bağlayan ücret anlaşmaları imzalarlar.

Yerel Yönetimler Arasında Uluslararası İşbirliği: 1981 tarihli Avrupa Topluluğu Bölgesel Topluluklar ve İdareler Arasında Sınır Ötesi İşbirliği Sözleşmesi, Danimarka tarafından kabul edildiği için, yerel yönetimler kendi başlarına diğer devletlerdeki emsalleriyle serbestçe işbirliği yapabilirler. Ancak, yerel yönetimler mahalli vesayet makamının onayı olmaksızın bağlayıcı mali düzenlemeler yapabilen ortak kuruluşlar kuramazlar. Yerel yönetimler üzerinde uluslararası birliklere üyelik bakımından sınırlamalar yoktur.

V. BÜYÜK KOPENHAG OTORİTESİ (HUR)

Kopenhag metropoliteninin yapısı, Mahalli İdareler Yasasının bu metropole uygulanması ve hükümetin çeşitli seviyeleri arasında yetkilerin yeniden dağıtılması konularıyla ilgili birkaç reform hazırlığını gerektirmiştir.

1996 sonbaharında, hükümet, Mahalli İdareler Yasasının Kopenhag Belediyesini de kapsamı yönünde parlamentoya bir tasarı sunmuştur. Hükümetin koordinasyonla görevli bakanlıklarını temsil eden bir komisyon tarafından, Metropolitan alanın idari yapısı ve işleyişi incelenmiştir.

Komisyon, 1995'in sonunda, metropolitan alanın bölgesel politik yapısıyla ilgili yasa biçiminde yeni kararlar için tasarıları kapsayan raporlarını hükümete sunmuştur.

Ayrıca, yetkilerin merkezi idare, il ve belediye seviyeleri arasındaki genel dağılımını tetkik edecek bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonun görevini tamamlaması ile birlikte Büyük Kopenhag Otoritesi'nin kurulmasına karar verilmiştir.

Büyük Kopenhag Otoritesi, 1 Ocak 2000 tarihinde kurulmuştur. Bu otorite, Büyük Kopenhag, Kopenhag Şehri, Frederiksberg Belediyesi ile Kopenhag, Frederiksborg ve Roskilde il yönetimlerinden oluşan bir "bölge" yönetim şeklidir.

Kopenhag'daki bu yeni bölge idaresi, bölgesel ölçekte daha iyi performans ve bir bütün olarak Kopenhag bölgesinin gelişimine verilen önem nedeniyle ihdas edilmiştir.

Büyük Kopenhag Otoritesi; koordinasyonu sağlamak, bölgesel planlama ve ilgili bölgesel konuları ele almak, bütüncül trafik planlamasına katkıda bulunmak, bölge içinde ulaşımı yönetip geliştirip koordine etmek, bölge içinde sanayi ve turizm politikasını geliştirip koordine etmek ve bölgesel inisiyatif uygulamaları ile kültürel hayatın gelişmesinde etken olmak konularından sorumludur;

Büyük Kopenhag Otorite Meclisi, il ve yerel meclislerden seçilen 11 üyeden oluşmaktadır. Üye birimlerin belediye başkanları da meclisin üyeleridir. Meclis, bir "Kırsal Bölge Komitesi" kurar. Fakat bir yasayla bu komitelerin 1 Ocak 2003'ten itibaren kaldırılması öngörülmüştür.

Büyük Kopenhag Otoritesi Meclisinin giderleri üye yerel birimlerce karşılanmaktadır.

Büyük Kopenhag Otoritesinin gözetim ve denetimi ise İçişleri ve Sağlık Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

VI. MERKEZİ İDARE VE YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ ARASINDAKİ YETKİ DAĞILIMI

Danimarka'da kamu sektörünün genel sorumluluk alanı içerisinde; dış politika ve savunma politikaları ile Danimarka'nın bağımsızlığını sağlayıp kuvvetlendirmek, vatandaşlara yasal etki edecek kurallar koyup kararlar almak, polis ve yasal sistem ile ülkede kanunları hakim kılmak, özel sektörün yetersiz kaldığı alanlarda mal ve hizmet üretmek. "sağlık, eğitim, yaşlılar, özürlüler, altyapı ve kültürel faaliyetleri, vb.", vergiler, transfer ödemeleri, nakdi yardım, emekli aylıkları, günlük nakit yardımlar ve kira yardımları gibi yollarla mali kaynakların yeniden dağıtılmasını sağlamak, ekonomik ve sosyal dalgalanmalar ve ani hareketlere neden olabilecek gelişmeleri önlemek ve ekonominin mali düzenlemeler vasıtasıyla durağan gidişatını sağlamak bulunmaktadır.

1.Devletin Görev ve Sorumlulukları:

Danimarka'da devletin görev ve sorumlulukları; polis, savunma ve adalet yönetimi, dış hizmetler ve yardımların geliştirilmesi, yüksek öğrenim, mesleki öğrenim ve araştırma, işsizlik sigortası ve iş denetimi, belli kültürel aktiviteler, ticaret ve sanayi birimleri ve sığınma arayanları kabul alanlarını kapsamaktadır.

2.İl Yönetimlerin Görev ve Sorumlulukları:

Danimarka'da il yönetimlerin görev ve sorumluluk alanında ise; hastaneler ve sağlık sigortası, orta öğrenim üstü eğitim ve yüksek öğrenime hazırlık kursları, fiziksel ve zihinsel engellilerin bakımı, belli kültürel aktiviteler ve bölgesel toplu taşıma bulunmaktadır.

3.Belediyelerin Görev ve Sorumlulukları:

Belediyelerin görev ve sorumlulukları da; ilk öğrenim, çocuk ve yaşlıların bakımı, yerel spor tesisleri, kütüphaneler ve diğer kültürel aktiviteler, sosyal yardım ödemeleri, iş bulma aktiviteleri, işsizlik sigortası olmayanlara yönelik projeler, kamunun faydalandığı diğer hizmetler, çevre önlemleri ve acil yardım hizmetlerini içermektedir.

Ana hatları bu şekilde belirttikten sonra merkezin, illerin ve belediyelerin görev ve fonksiyonlarını aşağıdaki gibi ayrıntılı tablo halinde verebiliriz;

Görev	Yetkili idare			Yetki şekli				Yetkinin kullanımı				Açıklamalar*
	Devlet	Orta	Belediye	Tam	Ortak	Mecburi	İhtiyari	Doğrudan	Dolaylı	Kendi adına	Başka bir idare için	
Genel Yönetim												
Güvenlik, Polis	•			•		•		•		•		
İtfaiye			•	•		•		•		•		1
Sivil Savunma	•	•	•	•	•	•		•		•		2
Adalet	•			•		•		•		•		
Nüfus İşlemleri	•		•		•	•		•	•	•	•	
İstatistik Dairesi	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
Seçmen Kayıt İşleri			•	•		•		•		•		
Eğitim**												
Okul Öncesi Eğitim			•	•		•		•		•		3
İlköğretim			•	•		•		•		•		3
Orta Öğretim		•		•		•		•		•		3
Mesleki Ve Teknik Eğitim	•			•		•		•	•	•		
Yüksek Öğrenim	•			•		•		•		•		
Yetişkin Eğitimi		•	•	•		•		•		•		
Diğer												
Kamu Sağlığı												
Hastaneler		•		•		•		•		•		
Koruyucu Sağlık Hizmetleri	•	•	•	•		•	•	•		•		4
Sosyal Refah												
Kreş ve Bakımevleri			•	•		•		•		•		5
Aile Refahı Hizmeti		•	•	•		•		•		•		5
Huzurevleri		•	•	•		•		•		•		5
Sosyal Güvenlik		•	•	•		•		•		•		6
Diğer			•	•		•		•		•		
Konut-Şehir Planlama												
Konut	•a	•a	•	•b	•a	•a	•b	•a	•b	•		7
Şehir Planlama			•	•		•		•		•		8
Bölgesel/Büyük Ölçekli Planlama		•		•		•		•		•		8
Çevre, Kamu Sağlığı												
Su Ve Kanalizasyon			•	•		•		•		•		
Atık Toplama- Arıtma			•	•		•		•		•		
Mezarlık- Krematoryum			•		•		•	•		•		9
Mezbahalar												
Çevre Koruma		•	•	•		•		•		•		
Tüketici Korunması			•	•		•		•		•		
Kültür, Eğlence, Spor												
Tiyatro Ve Konserler	•	•	•	•		•		•		•		
Müze ve Kütüphane	•	•	•	•	•	•	•	•		•		
Park ve Açık Alanlar				•		•		•		•		
Spor Ve Eğlence			•	•		•		•	•	•		
Dini Mekanlar												10
Diğer Kültürel Tesis			•	•			•	•		•		
Trafik, Ulaşım**												
Yollar	•	•	•	•		•		•		•		11
Ulaşım	•	•	•	•	•	•		•	•	•		12
Şehir İçi Ulaşım	•	•	•	•	•	•		•	•	•		
Şehiriçi Demiryolu Ulaşım	•			•			•	•		•		
Limanlar	•		•	•		•	•	•		•		
Havaalanları	•	•	•	•		•	•	•		•		
Diğer Trafik- Ulaşım	•	•	•	•		•	•	•		•		13
Ekonomik Hizmetler												
Gaz			•	•			•	•		•		

Üçüncü Bölüm

Mali Yönetim

I. GENEL MALİ YAPI

Danimarka'da merkezi idare ve yerel otoritelerin harcamaları ve gelirlerine baktığımızda aşağıdaki tabloyla karşılaşırız;

	HARCAMALAR	GELİRLER
MERKEZİ İDARE	%43	%65
YEREL YÖNETİMLER	%57	%35

Görüldüğü gibi merkezi idare gelirlerin % 65'ini elde ederken harcamaların %43'ünü yapmakta, yerel yönetimler ise gelirlerin %35'ini elde ederken harcamaların%57'sini yapmaktadır.

II. YEREL YÖNETİMLERDE MALİ YÖNETİM

1.Yerel Otoritelerin Gelirleri:

Danimarka'da yerel otoritelerin gelirleri; dolaylı ve dolaysız vergiler, işletme ve yatırım gelirleri, borçlara karşılık geri ödemeler, genel ve özel yardımlar, net faiz gelirleri ve verilen borçlardan ibarettir.

Bu gelirlerden dolaylı ve dolaysız vergi gelirleri 2002 rakamlarına göre, toplam gelirlerin % 56'sını oluşturmaktadır. İl ve belediye gelir vergileri devlet vergisi ile birlikte toplanır ve işverenler tarafından Merkezi Gümrük ve Vergi İdaresine ödenir.

İl yönetimleri ve belediyeler kendi vergi oranlarını belirlemede serbesttirler. Bu belirleme her yıl için bütçe ile birlikte yapılmaktadır.

1994 yılı rakamlarına göre Yerel Yönetimlerin Mali Yapıları (Yüzde Oranları):

	İller	Kopenhag Frederiksberg	ve Belediye ler	Topla m
Vergiler	62	52	54	56
Özel Yardımlar	1	9	11	8
Genel Yardımlar	19	12	12	14
Ücret ve Harçlar	17	26	22	21
Diğer Gelirler	1	1	1	1
Toplam	100	100	100	100

Vergiler (1994 Yılında Yerel Yönetimlerin Vergi Türüne Göre Finansmanı) (Yüzde Oranları):

	İller	Kopenhag Frederiksberg	ve Belediye ler	Topla m
Gelir Vergisi	92	84	91	91
Arazi Vergisi	8	12	6	7
Kurumlar Vergisi	-	3	2	1
Diğer Vergi ve Gelir	0	1	1	1
Toplam	100	100	100	100

Belediyeler ve illere özgü yerel vergiler gelir ve arazi vergileridir. Gelir vergisi, devletçe devlet gelir vergisiyle birlikte toplanırken, arazi vergisi belediyelerce toplanır. Belediye ve iller gelir vergisi oranlarını veya vergi toplama yüzdelerini belirlemede serbesttir, ama yeni tür vergiler koyamazlar. Paylaşılan vergilere gelince; belediyeler milli gelir, kurumlar, veraset ve intikal ve emeklilik programları vergilerinden sabit bir pay alırlar.

Büyük adaların yerel yönetimlerine yapılan genel yardımlar yerel ve bölgesel idarelerin ikisinin de mali katılımı şartına bağlıdır. Bu yardımlarla feribot servislerinin finansmanı ve ortaöğretim almak için adadan gidip gelmek zorunda olan gençlerin teşviki hedeflenmiştir.

Danimarka'da yerel otoritelerin vergi gelirleri bölgeden bölgeye farklılıklar gösterir. Bu nedenle yerel otoriteler tarafından hizmetlerin asgari seviyede sunulmasını garanti altına almak amacıyla "Eşitleştirme Düzenlemesi" adı altında bir düzenleme uygulanmaktadır. Vergiler ve hizmetler arasındaki bu ilişki öncelikle hizmetlerin fiyatlarına etki edebilir. İkinci olarak, vergi tabanı açısından yerel otoriteler arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle uygulanan Eşitleştirme Düzenlemesi 4 elementten oluşur; Harcama ihtiyaçlarının eşitlenmesi, Vergi tabanlarının eşitlenmesi, Genel devlet yardımları ve Çeşitli özel yardımlar.

2.Yerel Otoritelerin Giderleri:

Yerel yönetimlerin giderleri şu şekilde kategorize edilebilir; Kentsel gelişme, çevre ve konut, Toplu taşıma ve hizmetler, Trafik ve altyapı, Eğitim, kültür ve eğlence, Hastaneler ve sağlık sigortası, Sağlık ve sosyal hizmetler ve Yönetim giderleri.

III. BÜTÇE İŞBİRLİĞİ:

Diğer ülkelerdeki gibi Danimarka'da da yerel yönetimlerin kullandığı kaynak ve mali imkanlar giderek artmıştır. Yerel yönetim harcamalarının toplam faktör girdilerine oranı 1970-1999 arasında %22'den %36'ya çıkmıştır.

Yerel otoritelerin ekonomide gitgide artan ağırlıkları, onları genel ekonomide de etkili hale getirmiş ve bütçe işbirliğini zorunlu kılmıştır. Bu konudaki genel kabullenme; ekonominin genel amaçlarının Parlamento ve merkezi idarece belirlenmesi, daha ileri entegrasyonun ise merkezi idarelerle yerel idareler arasında gönüllü anlaşmalarla sağlanması şeklindedir. Özellikle son 20 yıldır bu işbirliğinin sağlanması; Danimarka'da merkez-yerel ilişkisinde oldukça önemli bir nokta olarak gelişme göstermiştir. Bu ilişkide devlet yerel yönetimler üzerinde dikte edici bir tutuma nadiren başvurmuştur. Zaten anlaşma sistemi bir nevi pazarlık ortamı da yaratmaktadır.

Dördüncü Bölüm

Denetim

Danimarka’da iller ve belediyeler üzerindeki Devlet kontrolü, yasal denetim ve mali denetim olarak gerçekleşmektedir. Yerel yönetim ve vesayet idarelerinin kararları veya başvurularının yasallığı üzerinde son denetim ise normal mahkemelerce yapılır.

I. YASAL DENETİM

1970 yılında yapılan yerel yönetim reformuyla yerel yönetimlere büyük ölçüde bağımsızlık sağlanmışsa da Danimarka Anayasasına göre devletin yerel otoriteler üzerinde kontrolü vardır.

Devlet, temel olarak il ve belediyelerin mevcut yasal zeminde hareket edip etmediklerini kontrol etmekte, ayrıca, yerel ekonomilerin genel devlet ekonomisi paralelinde gelişip gelişmediğini de gözetim altında bulundurmaktadır. Bu denetim çok sınırlı bir niteliğe sahiptir.

İl yönetimleriyle Kopenhag ve Frederiksberg belediyelerinin kontrolünü İçişleri ve Sağlık Bakanlığı yapmaktadır. Diğer belediyelerin kontrolünü ise her ilde kurulan “Gözetim Meclisleri” yapar. Gözetim Meclisleri vali başkanlığında il meclislerinden seçilen dört üyeden oluşur.

Yerel otoriteler üzerindeki kontrolün kapsamına bağımsız idari otoriteler olarak kurulan komisyon ve kurullar girmemektedir. Bu şekilde kapsam dışında kalan kurullar; Çocuk ve Gençler Komisyonu, Genç ve Yetişkin Eğitimi Komisyonu, Okul Kurulları, Kira Kontrol Kurulları, Vergi Başvuru Kurullarıdır.

Yerel otoritelerin kontrolü yasal zeminde gerçekleşmek zorundadır. Kontrolün kapsamı hiçbir zaman iyi idari uygulamalar olup olmadığı noktasına kadar genişleyemez.

Denetim yetkileri; vesayet makamının usul veya muhtevayla ilgili yasa kurallarına uymayan kararları re’sen veya vatandaşların ya da yerel meclisteki bir azınlığın talebi üzerine iptal etmesine cevaz vermektedir. Ayrıca, vesayet makamı, yerel meclisin kanuna göre uygulamak zorunda olduğu tedbirleri uygulamasını sağlamak amacıyla cezalar da verebilir. Yerel meclisin üyeleri aldıkları kararlardan siyaseten ve kanunen sorumludur ve şahsen sorumlu kılınabilirler.

Yerel yönetimlerin kararları bir istisna dışında üst idarelerin onayına tabi değildir. Bu istisna; yerel yönetimler adına karar alan ortak bir kuruluş olan belediyeler arası işbirliği kurumlarının, ortak veya tamamlayıcı sorumluluk doğuran ve denetçilerin atama veya görevden alınmalarıyla ilgili kararlarıdır. Bu durumlarda, kararın hukukiliği ve yerindeliği denetlenmektedir.

Bazı alanlarda, ilgili bakanlıklar, kendi alanları dahilindeki belediyeleri denetlerler. Bazı faaliyetler için planlar sunulması ve diğerleri için yapılan faaliyetle ilgili yıllık raporlar verilmesi zorunludur. Vesayet idaresi bir yerel yönetimi uygulamadan alıkoyabilir, fakat yeni bir görev yükleyemez. Yerel meclisle

vesayet otoritesi arasında hukuki dayanak konusundaki anlaşmazlıklar yetkili mahkemelere gitmeden önce uzlaşma ile de sonuçlandırılabilir.

II.MALİ DENETİM

Yerel yönetimlerin idare hesaplarının uzmanlarca denetimi yasal bir zorunluluktur. İdarelerin çoğunda bu görev Mahalli İdare Denetim Birimi tarafından yerine getirilir. Bu birim Mahalli İdare Birliği tarafından kurulan bir belediyeler arası kuruluştur. Ayrıca, belediyeler, faaliyetlerinin yürürlükteki mevzuata uygun olarak yürütülmesini teminen, gözden geçirilmiş hesaplarını vesayet idaresine göndermek mecburiyetindedirler.

Beşinci Bölüm

İç Güvenlik

I. İÇ GÜVENLİK YAPILANMASINI BELİRLEYEN FAKTÖRLER

Fransız yönetim modelinden çok etkilenmeyen Danimarka'daki merkezi polis yapılanmasının nedeni kendisine özeldir. Bu ülke, bir tek büyük şehir "Kopenhag" ile yaygın ve dağınık tarımsal yerleşim birimlerine sahiptir. Böyle bir ülkede polisi yerelleştirmek, uzmanlaşmayı kesinlikle imkansız kılar ve ancak en basit kolluk işlevlerini yerine getirebilen personelden oluşan yetersiz ve sorunlu bir kamu gücü yaratma anlamına gelir. İşte, bu sorunu çözebilmek için polis hizmetleri millileştirilmiş olup, tüm polisler eğitim ve stajlarını Kopenhag polis örgütünde yapmakta ve müteakiben kırsaldaki görev mahallerine gitmektedirler.

II. İÇ GÜVENLİK YAPILANMASI

Danimarka'da polis ve sahil güvenlik gibi güvenlik birimlerinin yönetimi tamamen merkezi yönetimin sorumluluğuna verilmiştir. Bunların bölgesel ve yerel bağılıkları yoktur.

Polis hizmetleri için Danimarka, 54 polis sorumluluk mahalline ayrılmıştır. Grönland ve Faroe Adaları ise bağımsız polis bölgesidir. Bu şekilde oluşturulan her polis biriminde bir yönetici (chief constable) bulunur. Kopenhag'da ise bu yönetici daha üst bir rütbeye sahiptir (Polise commissioner).

Polisin merkezi düzeydeki en üst yöneticisi (National Commissioner), normal polis güçlerinin yanında ulusal fonksiyonları olan Yol Trafik Polisi ve Önemli Suçlar Birimi gibi birimlerin de yöneticiliğini yapmaktadır. Danimarka'da merkezi idare içinde polisin bağlı olduğu en yüksek makam ise Adalet Bakanlığı'dır. Polisin tamamen merkezileştirilmiş olan başta personel yönetimi ve mali yönetim olmak üzere temel yönlendirmesi bu bakanlık tarafından yürütülmektedir.

Polis temel olarak; emniyet, asayiş ve güvenliği sağlamak, kamu düzenini ve yasaların uygulanmasını sağlamak, kendisine verilen sorumluluk oranında ulusal savunma hizmetlerine katkıda bulunmak, pasaport, sürücü belgesi, ateşli silah ruhsatı ve çeşitli ruhsatları vermek, kayıp eşyaların takibini yapmak ve motorlu taşıtların kayıt işlemlerini yapmak görevlerini yerine getirmektedir.

Sahil güvenlik ise Danimarka'da Savunma Bakanlığına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Sahillerin güvenliği ve suçların takibati sahil güvenlik birimlerinin görev alanındadır. Ayrıca bu birimlerin ulusal savunmada da polis gibi sorumlulukları bulunmaktadır.

III. DANİMARKA VE TERÖR

Danimarka toplumunu rahatsız edecek önemli bir terör örgütü yoktur. Bu nedenle, bu ülkede özel bir terörle mücadele mevzuatı da bulunmamaktadır. Ancak, Danimarka taktik CT “counter terrorism” faaliyetleri açısından gelişmiş bir ülke olup, önemli taktik CT üniteleri aşağıda belirtilmiştir.

AKS (Aktionsstyrken); özellikle rehin ve tutsak kurtarmak üzere eğitilmiş polis hareket birimidir. Bu birim yaklaşık 70 kişiden oluşmakta ve gerektiğinde işlevsel alt birimlere ayrılabilir.

AKS elemanları genel olarak Jaegerkorpset elemanları ile birlikte ordu içinde silahlı kuvvetler eğitime tabi tutulmaktadır. AKS içindeki PET adı verilen özel birimlerin elemanları ise polis istihbarat birimleri arasından seçilerek gelmektedir. Bu elemanlar görev konularıyla ilgili olarak İngiltere ve Almanya’da da eğitim görmekteyler.

Jaegerkorpset adını taşıyan taktik CT ünitesi ise militer karakterli olup, bu ünitenin elemanları Danimarka ordusunun seçkin komandolar arasından temin edilmektedir. Özel ihtisas alanları, paraşütle gerçekleştirilen operasyonlar ve helikopterden sabit ve hareketli hedeflere karşı harekattır.

Kaynakça

- 1.ALBAEK Erik, “The Danish Case, Rational or Political Change”, Towards the Self Regulating Municipality, Ed. Harald BALDERSHEIM and Krister STAHLBERG, Great Britain, 1994, 41-68
- 2.BALDERSHEIM Harald, “Nordic Municipalities in Transition”, Kommunalverwaltung Modernisierungsschub ?, Switzerland, 1996, 289-307
- 3.BALDERSHEIM Harald and Krister STAHLBERG, Ed. Towards the Self-Regulating Municipality, Great Britain, 1994
- 4.BATLEY Richard and Gery STROKER, Ed. Local Government in Europe, Hong Kong, 1991
- 5.GIBSON John and R. BATLEY, “Financing European Local Governments”, Local Government Studies, XVIII, 4 (Winter 1992)
- 6.KJELLBERG Francesco, “Local Government and the Welfare State: Reorganisation in Scandinavia”, The Dynamics of Institutional Change (Local Government Reorganisation in Western Democracies) Ed. Bruno DENTE and Francesco KJELLBERG, Great Britain, 1988, 39-69
- 7.NORTON Alan, “Western European Local Government in Comparative Perspective”, Local Government in Europe, Ed. Richard BATLEY and Gery STROKER, Hong Kong 1991, 21-41
- 8.OULASVIRTA Lasse, “Municipal Public Finance in the Nordic Countries”, Local Government Studies, XVIII, 4 (Winter 1992), 106-135
- 9.PETERSON Olaf, The Government and Politics of the Nordic Countries, Stockholm, 1994
- 10.STEWART John and Gery STROKER Ed. The Future of Local Government, London, 1989
- 11.STEWART John and Gery STROKER Ed. Local Government in the 1990's, London, 1995
- 12.The Europa World Year Book, Europa Publication, Taylor&Francis Group